

Damjan Kecojić, redatelj

Kada smrt ne znači kraj: PRIČA O ŽIVOTU KOJI NE ODUSTAJE

Sedme festivalske noći, beogradsko Malo pozorište „Duško Radović” predstavilo se dirljivom i zrelo promišljenom predstavom „Sjaj zvezda na plafonu”, u režiji Damjana Kecojića, našeg sugrađanina koji je prvi put pred publikom svoga rodnog grada režirao vlastitu predstavu. Emotivan povratak na domaću scenu za Kecojića ima i simboličnu težinu – upravo su Susreti bili mjesto gdje je kao dječak prvi put gledao kazališnu predstavu i, kako sam kaže, zavolio pozornicu. Danas se, s istog mjesta, vraća kao redatelj čije se ime sve češće povezuje s autentičnim, empatičnim i vizualno prepoznatljivim kazalištem.

Predstava je nastala prema romanu švedske autorice Johanne Thydell, djelu koje se hrabro suočava s temom bolesti i gubitka, ali bez patetike. U njezinu je središtu djevojčica Jena koja, suočena s teškom bolešću majke, pokušava pronaći smisao u svijetu u kojem život i smrt postoje paralelno – kao dio svakodnevice, a ne tragedije. Kecojićev scenski rukopis ne bježi od tuge, ali ni od života; njegovo kazalište diše između stvarnosti i mašte, između dječje

iskrenosti i odraslog bola. U toj tankoj ravnoteži leži posebna snaga „Sjaj zvezda na plafonu” – predstave koja podsjeća da kazalište može biti i prostor iscjeljenja.

Scenski prostor, u živim bojama, stvara atmosferu u kojoj se tragično pretvara u vedro, a kroz pokret i igru rađa se priča o odrastanju, ljubavi, strahu i nasljeđu koje nosimo. Upravo ta lakoća kojom predstava spaja tugu i humor, intimnost i univerzalnost, čini je jednim od najautentičnijih ostvarenja koja su ove godine stigla na Susrete. „Sjaj zvezda na plafonu” nije tek drama o smrti – to je priča o životu koji ne odustaje, o svjetlosti koja ostaje i kada zvijezde više ne vidimo.

U razgovoru koji slijedi, Damjan Kecojić otkriva kako je bilo izvesti predstavu u rodnom gradu te na koji je način roman pretočio u scenski jezik.

Kako je režirati predstavu te je odigrati svojoj publici, svojim sugrađanima – je li to olakšanje ili opterećenje?

Pa nije ni olakšanje ni opterećenje, nego je nekako zadovoljstvo. Meni je baš super, zato što sam ja rekao kako sam prvu predstavu u životu gledao na Susretima i znam da sam bio premlad za tu predstavu, i da u toku predstave Ljuba Tadića izvrši samoubistvo. I onda je sledeći moment sa Susretima bio kada smo igrali Huddersfield sa Jugoslovenskim dramskim pozorištem. Ja mislim da od tada ima sigurno više od deset godina, možda i petnaest. I ovo je nekakav logičan sled, pošto sam u međuvremenu počeo da režiram, i ovo je za mene kao neka kruna. Zbog same teme predstave nama je bilo važno da ona gostuje po regionu, a Brčko je poseban plezir, nagrada nekako. Sve se lepo skockalo, i sa datumima i sa svime ostalim, tako da je prosto zadovoljstvo, uzbuđenje je veliko. Publika je svuda drugačija, nekad su glasniji, nekad tiši, ali mislim da je ovde sasvim dobro prošlo, zadovoljan sam.

Kako ste se susreli s romanom i što vas je potaknulo da ga postavite na scenu?

Zapravo, dok sam čitao roman, odmah sam ga video na sceni. Imao sam i neku podelu u okviru matičnog pozorišta 'Duško Radović', ali se ona kardinalno promenila jer su neki glumci i glumice koje sam hteo da imam u podeli bili sprečeni. Na kraju je sve došlo na svoje. Roman sam prvi put čuo dok sam radio u Švedskoj, u pozorištu za decu i mlade 'Baka teatar' u Geteborgu. Naša scenografkinja Helga Bumš radila je scenografiju za film koji je rađen po tom romanu i dala mi je link. Film nisam pogledao, ali mi je ostao naslov u glavi. Pre tri godine ponovo sam nešto radio u Upsali i video da su oni tamo postavljali taj roman. Kupio sam ga, čitao u autobusu na putu u Bugarsku i – ne mo-

žeš da ne plačeš. Jako je iskustveno. Zatim je usledila borba: ima li para, nema li para, da li da radimo. Na kraju me supruga nagovorila da mi produciramo predstavu. Pozorište je pomoglo sa logistikom i tehnikom, a mi smo bili većinski producenti. Bilo je napeto, ali se sve spakovalo kako treba.”

U jednoj izjavi ste rekli da „život iz knjige izbija“ i da ste to željeli prenijeti na scenu. Kako ste to učinili?

To već stoji u samom romanu – taj uzrast kad se događaju prve nestašluke, prva zaljublivanja, razočaranja, žurke, pijanstva... Nemoguće je da ne postoji kontrast. Mi smo to nadogradili kroz devojačka maštanja i odnose prema momcima. Balans je već bio u knjizi, a bilo je važno ne odustajati od tih momenata. Pomoglo je i to što glavnu ulogu tumače tri glumice – suštinski dve – jer bi za jednu osobu bilo nepodnošljivo da vodi celu priču. Dve različite glumice, dve vremenske perspektive olakšavaju stvari: jedna zna da se može ići dalje, druga reaguje u trenutku. Emocija se deli i lakše diše.

Tema bolesti, smrti i gubitka je teška, ali predstava ne ostavlja publiku s gorčinom. Kako ste balansirali taj sadržaj s elementom nade?

Mislim da je ključno pitanje – šta ostaje, šta je nasledstvo. Kada roditelji odu, shvatiš šta su ti usadili i nosiš ih sa sobom. To prenosiš i dalje, svojoj deci. Super je što se na kraju predstave pojavljuje pesma Konstrakte – ‘iza mene stoji moja mama, iza njene mama njena mama...’ koja divno komunicira s publikom, posebno s tinejdžerima kojima je predstava namenjena. Predstava se završava slavom i radošću onih kojih više nema, a ne tugom.

Kako je bilo raditi s mladim glumcima – koje su bile prednosti, a koje prepreke?

Najveća prednost su mladi ljudi. Naše pozorište nema mnogo mladih glumaca, pa smo raspisali audiciju i javile su se 172 devojke. Bio je pakao napraviti selekciju jer su mnoge bile fenomenalne. Na kraju sam izabrao pet umesto tri. Zahvaljujući njihovom poverenju i brzom odgovoru, tekst smo postavili mesec dana pre premijere, a zatim mesec dana radili na prolascima, dinamičnim planovima. Prva verzija je trajala 2 sata i 5 minuta, sada traje sat i po, bez ijednog striha. Mladi su povukli i starije kolege, i to je tajna uspeha – dati šansu mladima.

Vidljivo je da su vizualni i glazbeni elementi jako važni. Koja ste rješenja primijenili?

Sve zavisi od komunikacije autorskog tima. Scenografkinja Zorana Petrov je, po meni, jedna od najboljih u regionu. Dao sam joj indicaciju da vidim protok vremena, sećanja i pokret tela, i ona je donela scenografiju koja više pripada vodvilju nego drami – šest vrata i jarko žutu boju. Nismo hteli ništa belo ni sterilno, nego radost. Kostimografkinja Aleksandra

Lalić pratila je taj duh i boje su pogođene. Dizajn zvuka radio je švedski kompozitor Adi Holmonen, koji je napravio punu zvučnu sliku s ‘greškama’ koje doprinose atmosferi. Bitno je da autori komuniciraju s mladima u njihovom vremenu, a ne da ja sa svojih 38 glumim da sam 16.

U jednom ste intervjuu rekli da nijedan detalj u priči nije eksplicitno prikazan. Gdje povlačite estetske i etičke granice?

Cilj mi je bio da priču ispričam iz perspektive nekog mlađeg. Zato su stariji likovi možda malo ‘jači’ – tako ih deca vide. U romanu baka ne pokazuje emocije, radilica je, tugu izražava kroz čišćenje. Često žene u našim zemljama tako funkcionišu. Zamerali su nam: ‘Zašto svi plaču, a baka nikad?’ A ja sam rekao glumici – kad okreneš leđa, radi šta hoćeš, plači ako hoćeš, ali baka to nikad ne pokazuje pred unukom. Isto tako, majka koja umire ne kuka, nego priprema ćerku da bude samostalna kroz male situacije. Kroz banalno uči kako da se snađe u krucijalnom.

Naša društva često izbjegavaju temu smrti i tužovanja. Kako je ova predstava doprinijela da ta tema postane vidljivija?

Kada smo odlučili da radimo predstavu, mnogi nisu želeli da učestvuju. Govorili su: ‘Bolje radite komediju, lakše ćete dobiti pare.’ U Radoviću su bili u šoku što radim predstavu u kojoj neko umire od raka. Na kraju je predstava postala hit – uvek puna. Ljudi žele autentično iskustvo, žele da se prepoznaju. Pozorište ne mora uvek da bude visoko intelektualno – može da bude ljudsko. Kod nas se o smrti ne priča s decom, što je pogrešno, jer ona je svuda oko nas. Kad nam neko umre, nespremni smo jer se pravimo da smrt ne postoji. Gubitak roditelja je težak uvek – podrazumevamo da su tu. Zato je važno baviti se tim temama. Ako se ne suočiš sa strahom, on te parališe.

Postoji li scena koja vam je posebno ostala u sjećanju i zašto?

Najviše volim scenu kada Nevena, koja igra Lisu, nakon smrti majke kaže: ‘Pomirila sam se sa Stefanom.’ I doda: ‘Znam da je smeće, šta ću kad ga volim.’ To je taj trenutak kad, iako je smrt tu, život ide dalje. Publika se nasmeje kroz suze. To je moj omiljeni trenutak – kad neko ponudi život umesto tuge.

I za kraj, što želite da publika ponese nakon predstave? Koji je vaš kazališni cilj, ne u smislu zabave, nego iskustva?

Moj najbitniji cilj je da ljudi razmisle o tome šta ostavljaju u nasleđe svojoj deci. Jer po tome će ih deca sećati. Ne samo roditelji, nego i stariji i mlađi. Pogotovo kod nas, to je krucijalno.

Kristian Bilić

Оливера Кецојевић, извршни продуцент

ОВО ЈЕ ЕМОТИВНА, ТЕШКА И ЛЕКОВИТА ПРИЧА

Представа „Сјај звезда на плафону“, у продукцији Малог позоришта „Душко Радовић“, отвара важне теме о губитку, одрастању и емпатији. О настанку ове дирљиве приче, њеним порукама и изазовима, разговарали смо са Оливером Кецојевић, извршним продуцентом пројекта.

Како је настала идеја за представу „Сјај звезда на плафону“?

Идеја је дошла од редитеља Дамјана који је желео да се позабави темом која је важна, али о којој се ретко говори - како деца доживљавају болест и губитак родитеља. Када ми је испричао концепт, одмах сам знала да је то прича коју морамо испричати. Знали смо да ће бити емотивна, тешка, али и лековита, како за децу, тако и за одрасле.

Како сте бирали глумице које играју лик Ене, дјевојчице кроз три различита узраста?

Кроз процес аудиције, који је био веома емотиван. Нисмо очекивали да ће се јавити толико та-

лентованих девојчица. Имали смо јасну идеју о три етапе у животу Ене – детињство, тинејџерско доба и зрела дистанца из одраслог угла. На крају смо пронашли три глумице које савршено преносе тај пут. Једна од њих је и моја ћерка, Дрина, која је потпуно спонтано ушла у ову причу и дала јој посебан тон.

Представа за Вас има и личну димензију?

Ја сам мајка четворо деце, и посматрам ову представу кроз родитељски угао. Важно ми је да децу не штитимо од реалности на начин да их оставимо неспремнима. Ова представа им пружа простор да се упознају с емоцијама које нису само туга – ту су и стид, бес, кривица, али и нада. Та-

кође, учи другу децу да имају емпатију према својим вршњацима који пролазе кроз тешкоће. То је мени најважније.

Који су били највећи изазови у продукцији ове представе?

Дефинитивно финансије. Немамо велика имена у глумачкој постави која би аутоматски привукла спонзоре, а тема представе је тешка. Када кажете да радите комад о девојници чија мама умире од рака – људи се уплаше, то није нешто што се лако продаје. Али нашли смо подршку у неколи-

ко фирми и појединаца који су препознали важност ове приче. И то нам је дало ветар у леђа.

Коме је представа намијењена?

За све генерације. Званично је препоручена за узраст од 12 година па навише, али долазила су и млађа деца са родитељима и врло зрело су реаговала. Мислим да представа може да дотакне свакога – тинејџере, родитеље, баке и деке. Отвара простор за разговор о стварима о којима често ћутимо.

Какве су реакције публике?

Искрено, нисмо очекивали такву дубину реакција. Људи излазе из сале плачући, али не као да су потресени – више као да су прочишћени. Често нам кажу да су осетили катарзу. Има и духовитих тренутака у представи, јер живот је увек мешавина радости и бола. Али основна порука је – ниси сам. И то публика јако осећа.

У представи је коришћена пјесма „Мама“ групе Земља грува! и Констракте у којој је најупечатљивији стих „Иза мене стоји моја мама“. Како је дошло до избора ове пјесме?

Ту песму сам први пут чула кад сам родила четврто дете, и некако је постала успаванка за нас. Када је Дамјан почео да ради текст, знала сам да је та песма суштина целе представе. Контактирала смо Констракту, она је разумела и подржала идеју. Те речи су као срце комада.

Да ли се оригинална замисао представе мијењала током процеса рада?

Не превише. Дамјан је имао јасну визију. Највећа промена је дошла кроз аудицију, када су нас младе глумице толико одушевиле да смо понешто прилагодили њима. Али у суштини - све је ишло у правцу који је замишљен од почетка.

Шта Вас лично мотивише да радите као продуценткиња?

Љубав према позоришту. То је простор у ком се стварно можемо дотаћи суштине. Посебно волим када радимо представе које нису само забавне, већ које остављају траг – које те натерају да размислиш, да осетиш, да се можда и промениш.

Како данас видите улогу позоришта у друштву?

Позориште мора да едукује, али не да буде школски досадно. Деца и млади данас су бомбардовани садржајима, али позориште је једино место где заједно, уживо, пролазимо кроз емоције. То је непроцењиво. Волим позориште које дира, које се не боји да постави тешка питања.

Имате ли већ планове за следећи пројекат?

Имам неке идеје, али чекам да видим да ли ће Дамјан да их подржи. Он је доста захтеван кад су пројекти у питању. Али, надам се да ће доћи и ред на неку моју иницијативу. Мора да ме подржи – кад ја њега гурам, ред је да и он мене мало!

За крај – једна реченица којом бисте описали ову представу?

Представа која шапатом говори најважније ствари – да нико не треба да буде сам са својим болом.

Миљана Бурђевић

ЛЕПО ЈЕ ПОНЕКАД И ПЛАКАТИ!

Роман Јухане Тидел „Сјај звезда на плафону“, препун је личних осећања јер говори о теми која дубоко у душу дира! Ова веома дирљива прича никога није оставила равнодушним у препуној брчанској сали Дома културе. Тишину су замениле сузе у публици предзадње такмичарске вечери. Ту емоцију у режији Дамјана Кецојевића донели су нам млади актери Малог позоришта Душко Радовић из Београда! Чак су и редовни кашљачи и шуштачи кесицама штапића плакали у сали! Како и не би?!

И камен би заплакао на деликатан период одрастања јунакиње ове приче Јене, њено пријатељство, њену прву заљубљеност, прву шминку. Заправо, на покушај њеног нормалног одрастања који је додатно закомпликован чињеницом да је њена мама веома болесна и да има канцер. Ову причу сјајно су изнеле на сцени две Јене, млађа и уједно и лепршавија, коју игра Мина Ненадовић, и старија, мирнија и рационалнија Јулија Петковић која и прича ову причу. Наравно, постоји још једна, трећа, најмлађа и ништа мање битна Јена,

која се појављује на почетку и на крају представе. Њено име је Дрина Кецојевић и са њом и почињемо овај разговор!

Како ти је било радити представу са екипом која је већ уиграна?

Дрина - У почетку ми је било мало чудно јер мени је ово прва представа коју сам радила. После сам се навикла да радим са овом групом и да се дружим са њима. Имала сам прилику и да гледам представу јер имам и замену за улогу, па могу некада и гледати. Све то ми је веома било занимљиво.

Даме се не питају за године, али морам да те питам колико имаш година и да ли ти људи, који су те гледали у представи, прилазе на улици, да ли те препознају?

Дрина – Имам десет година. Па, нико ми није пришао на улици јер сам још мала. Прилазе моме тати. Њега препознају, али мени то помаже јер се осећам лепо.

Имаш ли можда жељу да се и у будуће бавиш глумом?

Дрина - Па да, волела би да останем у глуму! {прим. аут.: Дрина је кћерка редитеља представе Дамјана Кецојевића и извршног продуцента Оливере Кецојевић}

Ову представу сте играли много пута до сада. Како публика реагује када је ова тема у питању и требамо ли још више о томе причати?

Јулија – Нама често долазе чланови разних удружења који се баве малигним болестима и који су нам помогли у самој реализацији ове представе. Са њима имамо организоване трибине на ову тему и заиста сам пресрећна што сам део ове представе. Сви ми заједно учествујемо у једној племенитој причи која не представља само позориште, не остаје само у оквиру позоришних зидова, већ додатно радимо и на едукацији свега овога. Врло често људи овом причом буду мотивисани, ако ништа друго, оно бар да позову своје родитеље, да их барем питају како су или да их мотивишу да оду на преглед код доктора! Верујем да ће ова представа бити још дуго на репертоару. Сви ми

у позоришту, паралелно по овом питању радимо много тога што нас свакако додатно испуњава.

Ова прича није само о болести. Ово је прича и о љубави!

Јулија – Да, наравно. Сама представа је баш тако и направљена да, упркос свим проблемима, причамо и о лепоти, о љубави, као и о томе да морамо кроз живот да идемо даље. Те неке нове ствари и нови моменти који долазе након бола, морају имати и дозу лепоте, а то је у представи истакнуто. Није то патетика, већ истина, јер живот је баш онакав какав јесте и каквим га живимо – потпуно јак у тешким моментима, али и потпуно јак у срећним стварима.

Када је процес стварања у питању, стиче се утисак да су две Јене „расле“ заједно и ван сцене.

Мина – Све је некако ишло лепо, спонтано, природно. Комплетна екипа, на челу са редитељем, толико је дивна и толико присутна да на крају немамо осећај да се пролази кроз нешто тешко. Ово није представа „ја сам за себе“, већ сви играмо заједно. Јулија је предиван партнер и заиста смо

се лепо укомбиновале. И она је мени дала целу себе и ја њој, и верујем да је због тога и изгледало на сцени као „швајцарски сат“. Све је било природно и ништа није могло бити направљено на силу. Сваки пут кад играмо ову представу ми ослушкујемо једни друге. Све то је веома чудно, али и веома лепо и лековито и заиста је радост играти ову представу ма колико да је она тешка. Када имате неке људе којима верујете и којима можете потпуно да се препустите, то вас доводи у право уживање. И не само између нас у екипи. Та размена постоји и између публике и нас. Та посебна енергија се осети у сали за време играња представе. Управо то је оно због чега сам и уписала глуму.

Колико је публика била спремна да прихвати да сцена младих може да се носи и са озбиљним темама?

Мина – Мало позориште Душко Радовић има своју „teen age“ сцену и то је нешто прелепо. Тиме тинејџери могу да прикажу дивне ствари

својој генерацији. Ова представа је подједнако намењена и тинејџерима и старијима. Свако се може пронаћи, исплакати, и свако ће на потпуно другачији начин проћи кроз тај процес. Искуства су веома позитивна код публике, од оних најмлађих до оних најстарији који су гледали ову представу. Зато верујем да су нам баш овакве представе изузетно потребне. Позориште није само намењено да тамо одемо и да се насмејемо, већ и да размислимо, па чак и да се исплачемо. Не кажем да су комедије лоше, већ да су овакве теме и тешке, али и лепе! Мислим да морамо себи дати времена и да се осећамо рањиво због којих треба и да плачемо!

И јесмо. Плакали смо! Почастили су нас млади својом игром у којој смо и уживали и плакали заједно са њима. И нека смо! Било нам је то потребно. И публика је почастила младе глумце веома бурним и дугим аплаузом. И глумци су плакали са нама. И нека су! Требало је и њима.

Мирослав Обрадовић

I KADA SE SVJETLA UGASE...

U središtu drame „Sjaj zvezda na plafonu“ nalazi se odnos između djevojčice Jene i njene majke, odnos koji istovremeno nosi i bol i nježnost, tišinu i snagu. Lik Jenine majke, figure krhke i snažne u isto vrijeme, koju s iznimnom suptilnošću tumači Sunčica Milanović. Njezina igra gradi most između stvarnosti i njeznog, poetskog prostora u kojem se djetinjstvo i gubitak prepliću. Kroz smirenu prisutnost, pogled koji izgovara više od riječi i gotovo neprimjetne geste, Milanović stvara lik žene koja u tišini nosi sve: i strah i tugu, ali i snagu ljubavi koja nadživljava sve krajeve. Njezina interpretacija unosi toplinu, dostojanstvo i duboku ljudsku emociju u ovu priču o prolaznosti, ljubavi i svjetlosti koja ne prestaje da sija.

Radi se o jednom, u svijetu pozorišta, relativno mladom komadu. Iako je napisan 2003. godine, dakle prije nešto više od dvadeset godina, njegova tema snažno odjekuje. U središtu

priče je odrastanje djevojčice Jene, dok je iz perspektive gledalaca centralna figura upravo Vaš lik, njena majka. Majka koja se suočava sa smrću, ali nastoji da sačuva vedrinu pred svojom kćerkom. Tema je vrlo osjetljiva i istovremeno bolna. Kako ste Vi doživjeli ovu priču kada ste se prvi put susreli s djelom?

Delo je na sve glumce delovalo vrlo emotivno. Bilo nam je teško na prvim čitajućim probama. Meni je bilo posebno neobično što igram majku, pošto mi je ovo prva uloga tog tipa, jer sam mlada, nisam još u godinama u kojima se glumice uobičajeno biraju za ulogu majke. Ta pozicija je bila izazovna jer, kao i u predstavi, majka mora da se drži. Bilo bi previše, možda i neukusno, da se potpuno raspadne. Verujem da je i u stvarnom životu tako, majke se uvek trude da ne pokažu koliko ih nešto boli, da sačuvaju vedrinu zbog svog deteta. Tako je bilo i na probama. Nekako sam sve držala

u sebi, ušla sam u tu liniju lika, zadržavala emocije. Sećam se da su kolege znale biti preplavljene emocijama, ali kod mene je to bilo drugačije.

Šta je po Vama posebno bitno u ovom liku, i koliko je zahvalno, odnosno nezahvalno, tumačiti takvu ulogu? Kako izbalansirati tu nazgled snažnu, a unutra krhku osobu?

Mislim da smo svi bili vrlo dobro vođeni. Reditelj Damjan Kecojević je od početka znao kako želi da prikaže taj lik, da žena mora da zadrži vedrinu, ali da se u kratkim trenucima nasluti koliko joj je teško. Sa glumačke strane, uloga je bila zahtevna jer je, kako bismo rekli, „trpna“, mnogo toga se dešava, ali majka je često u drugom ili trećem planu. Vremenom sam se oslobodila i prestala da razmišljam o veličini uloge. Bitno mi je bilo da budem deo celine, jedan šraf u tom sistemu koji funkcioniše.

Je li se teško razdvojiti od lika nakon predstave, pogotovo nakon emocije koju osjetite u publici, od tuge do nade koja se polako rađa u završnici?

Prvi put sam večeras pomislila da jeste. Nisam o tome ranije razmišljala, ali svaki put nakon predstave osetim potrebu da provedem neko vreme sa kolegama. To nije samo da zapalimo cigaretu ili popijemo piće, to je energija koja mora još malo da prođe kroz nas, da je razmenimo i oslobodimo se. Tek tada se smirim i spremna sam da idem kući. Dakle, nije lako odvojiti se od uloge. Nije to samo – odigraš, zatvoriš vrata i sve prestaje.

Vaš odnos s glumicom koja tumači Jenu, Vašu kćerku u predstavi, čini osnovu cijele priče. Kako ste gradile scensku povezanost i povjerenje? Je li to bilo rezultat rediteljevih smjernica ili se dogodilo prirodno?

Zanimljivo je da u originalnoj knjizi ne postoji ovako razvijena linija odnosa između majke i kćerke. Dramaturškinja Tijana Grumić to je nadogradila, a reditelj dodatno pojačao akcenat na njihov odnos. Dakle, to je bila njegova inicijativa, a mi smo na sceni samo bile prisutne i ta prisutnost je bila dovoljna da se odnos zaista izgradi.

Šta biste rekli da je ključna poruka ove predstave? Šta bi publika trebala da ponese sa sobom kada se svjetla ugase?

Da uvek postoji svetlost i najmanje dva ugla gledanja na sve što nam se u životu dešava. Koliko god put bio težak, verujem da ćemo kad-tad pronaći svetliju perspektivu. Naravno, rane ostaju, ali ja verujem da svetlo na kraju ipak pobeđuje. Možda to zvuči kao opšte mesto, ali je ujedno i sveobuhvatno, odnosi se na prijateljstvo, bolest, smrt, ljubav. To je ono što osećam svaki put kada se predstava završi.

Postoji li neki trenutak u predstavi koji Vam je posebno drag, trenutak s kojim ste najviše povezani?

Volim momente koje nisam sigurna da svi u publici vide. To su one male, intimne stvari među nama na sceni. Na primer, kada Ulis odigra svoju poslednju scenu, moja junakinja samo pogleda prema njoj iz kreveta. Taj pogled nosi mnogo toga, kao da traži podršku majke koju u tom trenutku ne može da dobije. Ti su momenti meni najposebniji.

Osim glumom, bavite se i pisanjem scenarija. Kako je do toga došlo i koliko Vam to iskustvo pomaže ili utiče na Vaš glumački rad?

Počela sam da pišem i neću stati, vrlo sam ambiciozna. Zanimljivo je što, za razliku od glume, na pisanje ne reagujem osetljivo. Otvorena sam za učenje i kritiku, jer tek učim i to mi prija. U pisanju nalazim slobodu, dok gluma ponekad nosi težinu procene i tuđe presude. Trudim se da iz pisanja učim i za glumu, da jedno proživljavam kroz drugo. Trenutno pišem scenario za seriju, i to mi je velika želja da završim.

Možemo li reći koji je žanr u pitanju?

Još se tražim. Biće drama sa elementima nadrealnog, jer to mnogo volim. Ja sam, da tako kažem, „iz škole Davida Lyncha“, taj svet mi je blizak. I moj raniji kratki film već je imao tu atmosferu – čudan, žanrovski neodređen. To je prostor u kojem se najviše osećam svoja.

Edin Osmanbašić

PRIJATELJSTVO JE JEDNA OD NAJLJEPŠIH STVARI

Mlada glumica Anđela Alavirević donijela je lik Suzane, najbolje drugarice glavne junakinje Jane, u predstavi „Sjaj zvezda na plafonu“, koja je sedme noći Internacionalnih teatarskih susreta svojom iskrenošću i emotivnom snagom ganula publiku do suza. Anđeli je ovo prvi profesionalni projekat, nje-no pojavljivanje u ulozi Suzane predstavlja važan segment života – prijateljstvo u adolescenciji koje može biti stabilno, ali i prolazno, koje se mijenja ili prerasta.

Predstava nosi tešku životnu priču – borbu s opakom bolešću. Ovo je bila prva noć Susreta ove godine gdje smo mogli da vidimo suze kod gledalaca. Kako biste opisali značaj vaše uloge i sami proces pripreme za igranje u jednom ovako emotivnom djelu ?

Mislim da je to jedna izuzetno zanimljiva pozicija prilikom odrastanja koju neko može da ima – ta najbolja drugarica, to prijateljstvo i taj odnos koji u nekom trenutku života prerastamo. Kroz Suzanu i njen

odnos sa glavnom junakinjom vidi se koliko neko može da nam bude blizak i važan u životu, a opet, zbog različitih okolnosti, može da dođe do toga da se jednostavno više ne razumemo i raziđemo. Mislim da je prikazano koliko je to u redu i koliko imamo prostor da nam se to desi.

Koliko je bilo izazovno igrati ovu ulogu, koja nosi veliku odgovornost jer je Suzana najbolja prijateljica glavnoj junakinji Jeni?

Meni je bilo jako zabavno i zanimljivo, koliko god da je bilo i emotivno teško. U ovoj predstavi se prepliću težina i emocija sa nekom lakoćom i životom koji vidimo na sceni. To je, zapravo, i poenta – da život teče dalje bez obzira na sve paralelne teške situacije koje nam se dešavaju. Bilo mi je i izazovno jer je ovo jedan od mojih prvih profesionalnih projekata. Naučila sam mnogo od cijele ekipe i od same teme. Puno sam naučila o odnosima, o odnosu sa majkom i o svim onim lijepim životnim stvarima kojih ponekad nismo svesni.

Suzana je lik koji balansira između društva i najbolje prijateljice. Koliko se to preslikava u stvarnom svijetu i koliko zaista imamo vremena za iskrene prijateljske odnose?

Čini se kao da sve manje i manje vremena imamo za to, ali mislim da suštinski, pravi i duboki iskreni odnosi i dalje postoje. Oni se baziraju na razgovoru, slušanju, podršci, emocijama, smehu i suzama. Možda deluje da toga više nema, ali ja stvarno verujem da postoji. Odnos koji njih dvije u predstavi imaju pokazuje da se neke stvari jednostavno osjećaju – ne moraju uvek da se izgovore. Mislim da je to vrlo prisutno i danas, samo možda na drugačiji način.

Pored toga što nemamo dovoljno vremena za druge, često zaboravimo i na sebe. Mnogi se trude da ispune tuđa očekivanja pri čemu gube autentičnost. Kako vi to vidite? Da li mislite da društvene mreže i savremeni način života dodatno otežavaju iskrenost i autentičnost?

Mislim da ljudi danas često pokušavaju da zadovolje tuđu percepciju – ono što mislimo da bi drugi željeli da vide kod nas, kako izgledamo ili se ponašamo. Svako to prepozna kod sebe. Uđemo u prostoriju i razmišljamo: „Kako bih voljela da me sada vide“, ali što češće prepoznamo taj obrazac, lakše ćemo ga prestati ponavljati. To je jedino što nas može spustavati da budemo ono što jesmo. Sve to – društvene mreže, izgled i ponašanje može nas zatvoriti u kalup i spriječiti da budemo potpuno autentični.

Koju poruku Suzana šalje publici? Kako mislite da publika to doživljava, i da li mislite da će se gledaoci možda prepoznati u njenom liku i odnosu s Jenom – u tom prijateljstvu koje je puno topline, ali i tišine, razumijevanja bez riječi?

Mislim da Suzanina poruka jeste da je u redu ako neke stvari ne razumemo do kraja. Bitno je da, čak i kada ne razumemo, možemo jednostavno da budemo tu – da pružimo podršku i ljubav. Prijateljstvo je jedna od najljepših stvari koje čovjek može da daje i prima.

Nakon uloge Suzane, koji su vam planovi dalje? Da li već radite na novom projektu ili čekate da vrijeme donese nove prilike? Postoje li uloge ili žanrovi koje posebno želite istražiti?

Voljela bih da pustim vrijeme da pokaže svoje. Ima još mnogo toga što želim da istražim i glumački i privatno. Nekako vjerujem da su te dvije stvari povezane i da jedno vodi drugo. Tako da, pustiću da vreme pokaže šta će da se desi.

Mirsad Zahirović

ULIS JE DJEVOJKA KOJA RAZUMIJE JER I SAMA NOSI BOL

„Sjaj zvezda na plafonu“ – dirljiva je tinejdžerska drama koja progovara o odrastanju i svemu onome što karakteriše taj osjetljivi period života – neuzvrćena ljubav, odnos djece i roditelja, društvo, unutrašnje borbe, ali i, u slučaju glavne junakinje Jene, bolest i gubitak majke.

I dok joj se porodična situacija mijenja protiv njevolje, Jeni se dešavaju i promjene u društvenom životu. Počinje da se zbližava sa Ulis, glavnom djevojkom iz odjeljenja koja na prvi pogled djeluje kao njena sušta suprotnost, no zapravo imaju mnogo toga što ih spaja.

Ovo djelo Juhane Tidel, Malo pozorište “Duško Radović” iz Beograda je adaptiralo u predstavu koja tokom svakog izvođenja publiku ostavi suznih očiju, a tako je bilo i sinoć tokom sedme večeri Internacionalnih teatarskih susreta u Brčkom.

Jednu od najupečatljivijih uloga u komadu, lik Ulis, glavne djevojke u razredu kojoj drugarice zavide, a

momci uzdišu za njom, tumačila je glumica Nevena Kočović sa kojom smo razgovarali o toj ulozi.

U početku se čini da je lik Ulis protivteža Jeni, ali se na kraju ispostavlja da ih muče slične patnje – obje na svoj način nose teret odnosa sa majkama.

Većina je nekako smatra kao praznu i površnu djevojčicu promiskuitetnog ponašanja međutim ono što se dešava kroz priču sa njom je jako dobro napisano, prvo kod Juhane Tidel a onda i kod dramaturga Tijane Grumić gde mi shvatamo da je ta djevojčica ona koja razume. Ona kada svi beže od tih emocija ima hrabrosti da stane ispred Jene da je uteši i jer njoj emocije nisu strane, jer i ona ima svoju priču sa svojom mamom. Paralelno pratimo i taj problem, njena mama je zdrava, ali je alkoholičar; njena mama je samohrana mama – Ulis sama sebe odgaja, i samim time, nekako, kod nje je izuzetno izražena empatija. Ja sam se trudila da ispadne da ona bude i zrelija od svojih vršnjaka jer ju život tako naučio.

Da li Ulis tim svojim ekscentričnim ponašanjem potiskuje u sebi tugu zbog zapostavljanja od strane njene majke?

Da. Ona je shvatila, odnosno odlučila, da njeno sredstvo bude i ta neka izražena seksualnost, kontakt sa dečacima, da koristi svoj izgled i situacije gde je nje-

na mama potpuno odsutna pa joj niko ništa ne može da zabrani – može da pije, puši, da se vraća u pet ujutro sa žurki. Ona time zapravo potiskuje to odsustvo i tate i mame, ali uz Jenu ona, čini mi se, nekako uspeva da razume i svoju mamu pa se na kraju one zbliže. Shvata da, za razliku od Jenine mame, ona svoju još uvek ima i da ima prostora i vremena za napredak.

Da li ste kroz ovu ulogu prepoznali sopstveni period adolescencije?

Jesam, ja sam u pubertetu bila prilično nestašna i mislim da u liku svi mogu pronaći potrebu da se pokažu i dokažu. Smatram da je ona vrlo plemenita i zbog toga mi je posebno draga.

Kada bi ste mogli da oživite lik Ulis – šta bi ste joj poručili?

Rekla bih joj da sve na kraju dođe na svoje. Da je pametna i zrela, i da je sve ono što dolazi iznutra mnogo lepše od onoga što pokušava da istakne spolja.

Kakvo je Vaše tumačenje naslova „Sjaj zvezda na plafonu“ – šta on u Vama budi ili simbolizuje?

Mene to jako podseća na moje detinjstvo i kada sam kao klinka imala te zvezdice nalepljene na zid. Ta jednostavnost dekoracije u našim spavaćim sobama me užasno razgali jer shvatim koliko je to meni i mojoj sestri značilo.

Scenografija je veoma zanimljiva, s mnogo vrata i prolaza za koje pretpostavljam da imaju dublju simboliku?

Zorana Petrov je radila scenografiju i zaista je fantastičan scenograf. Mislim da je njen najveći doprinos živost i koloritet koji su predstavi dali posebnu energiju, učinivši je živom i lako prihvatljivom publici. Uspjela je izvući tu životnost jer, koliko god je priča o smrti, ona je i priča o životu, odrastanju i prvim ljubavima. Svjetlo i scena u tome uvelike pomažu. Imamo ta vrata kroz koja stalno prolazimo i odlazimo – to su svi oni ljudi koji prolaze kroz Jenin život. Kao glumcima, to nam je pružilo dosta mogućnosti da razigramo scene; jednostavno je, a opet na značenjskom nivou vrlo moćno.

Bojana Savić

LIK KOJI NE PLAČE, A SVE OSJEĆA

U predstavi „Sjaj zvezda na plafonu“, lik bake Jene stoji kao tihi stub porodične snage – žena koja ne pokazuje bol, ali nosi čitav svijet u sebi. U njenom pogledu sabrani su strpljenje, tuga i vjera, a svaka tišina ima težinu neizrečenog. Glumica Jovana Cvetković kroz ovu ulogu otkriva slojeve tišine i pokreta, pokazujući kako snaga ponekad izgleda upravo kao – blagost.

Kako ste doživjeli lik Jenine bake i na koji način ste joj pristupili tokom priprema za ovu ulogu?

Mnogo sam srećna što sam dobila ovu ulogu da igram, zato što je to moja prva ‘baka’. Trudila sam se da pronađem njen način da ne pokaže svoju tugu, da se bori. To je jedna jaka žena, neko ko ide napred, ko živi život bez obzira na sve što se dešava. Život je nekada lep, nekada se dese strašne stvari, ali ona sve to nosi i trudi se da ostane tu – za svoju ćerku, za sve njih.

Koliko je zahtjevno igrati lik koji pripada starijoj generaciji, a da ne upadnete u karikaturu ili klišej?

U prvom planu je Jenino suočavanje sa bolešću majke, a ja sam iz drugog plana neko ko proživljava smrt svog deteta, a ne sme to da pokaže. To mi je bilo zanimljivo i veliki izazov. Knjiga mi je puno pomogla. U njoj stoji da ona nikad nije pustila suzu i da se stalno čuje zveckanje njenih narukvica. Od toga sam pošla – zašto se to čuje, šta ona radi, da li je to njen način da se nosi sa tim ‘neizdržom’ koji ima u sebi, a ne sme da ga pokaže. Damjanova podrška i rad su mnogo značili.

U predstavi je baka prikazana kao dobronamjerna, ali i pomalo naporna – koliko ste u toj slojevitosti pronašli prostora za emociju i humor?

Mislim da ti dobronamerni saveti dolaze iz ljubavi. Baka radi sve najbolje za njih, ali to je taj generacij-

ski jaz. Zato mi je mnogo lepo ono na kraju, kada se velika Jena i baka zagrlje, kada Jena shvati zašto je baka bila takva i zašto je bila nerazumljena.

Predstava govori o tri generacije žena. Šta, po vašem mišljenju, one uče jedna od druge?

Stvari mogu da postoje i ako se ne vide jasno. Mislim da poručuju da uvek idemo dalje, da živimo život.

Odnos između bake, majke i unuke čini srž porodične dinamike. Šta po vama ovaj lik unosi u taj trokut odnosa?

Veru. Ona je najstarija, a vuče napred. Biće dobro, biće dobro – to je njen način. Ona može da se slomi, ali ne može da pokaže da ne može.

Da li ste u liku bake pronašli nešto što vas podsjeća na vaše lične porodične odnose?

Da. U stvari... Mnogo sam razmišljala o ženama u mojoj porodici, o tome kako su se one nosile sa svojim problemima. I zapravo sam shvatila da nijednoj nije bilo lako, ali tek sada, kad sam radila ovu predstavu... jer je delovalo da one rešavaju probleme onako – to ide, ide... To mi je bilo jako zanimljivo. I kroz neke razgovore sa mojom mamom, razmišljanje o mojoj baki... nekako sam zatvorila taj krug. Uvek igram – evo sad ovo kažem – za te žene neke moje.

Da li ste tokom rada na predstavi promišljali o tome kako različite generacije doživljavaju tugu?

Puno smo pričali o tome. Puno smo pričali o načinu na koji neko tuguje, o odbrambenim mehanizmima... Ova žena – njoj je izlaz bio da čisti, da ne bi razmišljala; da premešta stvari, da kao nešto gradi, da u tome nalazi smisao. To je bio njen način. Naravno, postoje različiti načini, ali ovo je bio naš – da pokažemo kako se ona nosi sa svim tim poteškoćama i suočavanjem, zapravo.

Postoji li trenutak u predstavi koji vas i nakon brojnih izvođenja i dalje emotivno pogodi?

Mene uvek emotivno pogodi kraj. Tada sam okrenuta leđima, i to je ostalo tako. Na prvoj probi, kada smo čitali tekst, svi smo plakali – bilo je to kolektivno, oslobađajuće plakanje. Danilo je u jednom trenutku rekao: „*Hoćete li više prestati da plaćete?*“ Od tada nas je to nekako vezalo, ali svaki put me taj kraj pogodi. Svaki put.

Šta biste voljeli da publika ponese sa sobom nakon što se spusti zastor – koju poruku vaše „bake Jene“?

Samo napred. Biće sve u redu.

Amar Husejnović

ЧОВЈЕК, А НЕ САВРШЕНСТВО

~ У времену када сви глуме, највећа истина види се на сцени ~

Ко би рекао да Мало позориште „Душко Радовић доводи тако велики ансамбл. Млада и квалитетна глумачка постава, енергија и креативност, а опет јака порука и професионалност дају наду да ће позориште на нашим просторима још дуго да живи. Представа „Сјај звезда на плафону“ прича је о љубави, породици и одрастању. Звјезда на плафону је много, а порука само једна – да је истина најсјајнија од њих. Улогу Захарија, не тако савршеног младића у ког се Јена, главна јунакиња заљубљује, одиграо је талентовани Младен Леро. У наставку текста прочитајте како је то глумити лика који је и њежан и збуњен, а у исто вријеме храбар и несигуран.

Како сте, кад сте добили текст, сложили у глави реплике и основне црте личности улоге коју глумите? Какав је то момак Захарије?

Захе је једна врло занимљива личност, Јенина опсеција и симпатија из детињства. Са редитељем Дамјаном смо се играли том идејом да је Захе заправо мигрирао из Србије у Шведску, што нам је било занимљиво за тумачење и игру. Било нам је важно да он не буде савршен, већ умерен лик, са манама и својом луцидношћу. Не заљубљујемо се у савршене људе,

већ у оне који имају неке своје чудновате особине што је случај и код Јене, а опет мени је било инспиративно и мислим да ради за представу.

Дакле, заљубљујемо се у идеализовану слику или верзију коју смо ми створили?

Тако је. Захарије је савршен само из једне перспективе. И то је лепота те улоге – што је наизглед једноставна, а заправо дубока.

Да ли мислите да је тај однос између ликова, то идеализовање, нешто што нас све погађа у стварном животу?

Апсолутно. Често смо ми једни другима замена за неке друге људе и ситуације, и то није нужно лоше. Понекад присуство неког човека, поготово ако га волиш, може да ти склони фокус са лоших ствари. Заљубљивање има невероватан потенцијал – оно нас враћа у живот.

Како је ова представа дјеловала на Вас?

Већ на читајућим пробама смо сви плакали. Неколико пута смо морали да прекинемо само читање текста, толико је било емотивно. И данас, након бројних извођења, ни ансамбл ни публика нису имуни. Већина

посјетилаца излази из сале са сузама у очима. Мислим да је то показатељ колико представа погађа.

У којој мјери сте промијенили себе у односима са другима након ове улоге?

Много... Представа подсећа да не подразумевамо љубав родитеља. На пример, ми често мислимо да су они дужни да нас воле, а заборављамо да је и то однос који се гради.

Текст у представи богат је савременим рјечником са много страних ријечи и фраза. Мени „пара уши“, мада неки нису ни регистровали то, што би могло да значи да је такав рјечник опште прихваћен и сасвим природан. Сматрате ли да смо можда отишли предалеко?

Мислим да јесмо. Данашње генерације су потпуно обузете друштвеним мрежама и технологијом, али нису само млади такав пример. И старији су подједнако укључени, само на другачији начин. Разлика је што се старији сећају времена када тога није било, али су и они постали зависни од телефона и интернета. Млађе генерације, међутим, нису имале избор. Они буквално одрастају с телефоном као продужетком руке.

Судећи да је текст писан модерним језиком, је ли представа намијењена млађој публици?

У Брчком, на пример, било је врло мало младих у публици. Ја не знам је ли разлог то што млади не посјећују позориште код вас или нешто друго... Циљна група су ипак млади и млађи одрасли, али представа погађа све генерације.

Чини се да је позорница у Брчком мала за један овакав ансамбл. Како бисте описали сарадњу са осталим глумцима, судећи по томе да вас је много?

Сарадња је сјајна. Велика, млада екипа, пуна енергије и талента. Са редитељем Дамјаном Кецојевићем радим већ трећу представу и одлично се разумемо. И остали глумци су изузетно даровити, прави ресурс нашег театра.

Иако изузетно млад глумац, искуство богато. Глумили сте и испред камере. Како видите разлику између глуме на филму и у позоришту?

Не волим да правим разлику. Сваки процес је један живот за себе. У позоришту извођење зависи од много фактора, као на пример, од величине сцене, од близине публике и друго. У филму је то другачије, неке ствари могу изнова да се понављају. За мене је важно само да процес буде добар, искрен и стваралачки, без обзира на медиј.

А шта је Ваш највећи сан у глуми?

Да никада не помислим да сам достигао циљ. Надам се да то никада неће десити. Желим што више добрих процеса који ће да ме, као човека, мењају на боље.

Марија Радић

PRIJATELJSTVO, HRABROST I PONEKA ZVIJEZDA

Ponekad nas život zatekne nespremljene. Nebo se sruši, a plafon se ispuni zvijezdama koje više ne svijetle, nego podsjećaju. Predstava „Sjaj zvezda na plafonu“ govori upravo o tome kako nastaviti dalje kad je previše tuge, a premalo riječi. Filip Stankovski, u ulozi Stefana, pokazuje da nije uvijek potrebno mnogo reći, nekad je dovoljno biti tu. Smijehom, nespretnošću ili nekom šalom u pogrešnom trenutku, jer ponekad samo humor i prijateljstvo znaju pronaći put tamo gdje ga razum izgubi.

Tko je Stefan?

Stefan je Jenin drugar iz razreda i Ulin dečko, vaterpolista, jedan, recimo, popularan klinac u školi, možemo tako da kažemo kao neku glavnu njegovu crtu.

Kad ste prvi put pročitali ovaj tekst, jeste li odmah osjećali tko je taj lik ili ste ga naknadno gradili kroz probe?

Pa jedno i drugo zapravo. Tijana Grumić je fenomenalnu adaptaciju napravila i stvarno tekst pruža toliko jedan izrazit lik, ali kroz probe sam ja prisjećao ljudi, svojih vršnjaka iz osnovne i srednje škole koje sam odlučio da kroz hod, kroz telo ubacim u ovaj lik.

Vaš lik nema toliko puno teksta, više su to geste i pokreti. Koliko su vam kroz gradnju lika pomogla vaša životna iskustva i osobe koje poznajete, a slične su njemu?

Pa da, doslovno jesam, preuzeo pokrete ljudi koje poznajem. Naravno, značilo mi je jako što mi je omiljeni predmet na Fakultetu dramskih umetnosti bio Scenski pokret. Tamo sam se nekako osjećao najprijetnije, najslobodnije, kasnije sam čak neko kratko vreme radio kao student demonstrator i onda sam sve te stvari, čini mi se, nekako iskoristio ovde. Pošto je ovaj lik i svaka njegova pojava, kao u nekom *flashbacku* Jene, glavne junakinje. Zbog toga sam se trudio da to bude što izrazitije i što konkretnije i da on bude što jasniji kao pojava.

Koliko je bilo zahtjevno igrati lika koji zapravo nema puno teksta? Je li bilo izazovno prenijeti lik samo pokretom?

Pa nekad je izazovnije, da. Treba jako često napraviti, i držati, taj lik negdje u drugom, ili čak trećem, planu dok se nešto dešava napred na proscenijumu. Mi tamo pozadi ipak moramo da nastavimo, a ne da se samo isključimo dok traje neka scena ovamo. Tako da, da. Slažem se, jeste teže, ali je izazovno, pa je uživanje.

Postoji li neka scena koja vam se posebno urezala u sjećanje, ne nužno zato što je bila dramatična, nego zato što vam se jednostavno podvukla pod kožu?

Pa ja mislim da je meni najdirljivija scena između Ulin i Jene, kada ona dođe na palačinke. Nekako tu

zapravo vidimo suštinu lika Ulis. Ona je isto popularna devojka u školi, koja od starta izgleda kao potpuna suprotno od Jene, a zapravo one imaju neki sličan problem i Jena u njoj nalazi prijatelja, nalazi razumevanje. Meni je ta scena možda najdirljivija zato što je to ono što Jeni fali, razumevanje neke bliske osobe po godinama, znači neke vršnjakinje, nekog s kim provodi vreme, a koja od starta nije baš toliko zapravo bliska sa Jenom. I onda je i sam kraj, kada je majka umire i kada svi nekako pokušavaju da priđu Jeni kako najbolje znaju, sa nekim sažaljenjem. Ulis je jedina koja ne pokazuje to sažaljenje nego okrene priču na drugu stranu, „Pomirila sam se s Stefanom“, tako da to vraća Jeni radost i pomaže joj da nastavi dalje.

Postoji osjećaj kad god se Stefan pojavljuje da ima potrebu nešto reći Jeni, ali ne zna kako. Jesmo li svi mi pomalo Stefan, nespretni u iskrenoj želji nekome da pomognemo?

Ja mislim da se svako pronade, zato što Stefan nije loš lik, on samo ne ume, ne zna, i na neki drugačiji način pokazuje emocije. Ona je scena kada on nju pita „Što si prestala s plivanjem? To zbog kevinog raka?“, to je onako baš ružno za čuti, ali opet mislim da to i Jenu malo izbacilo iz tog osjećaja da je svi sažaljevaju. Neko pita najiskrenije. Mislim da će, čak i iz tog nekog neznanja i neiskustva u takvim situacijama, on nju pitati nešto iskreno. Zato da, svi smo mi pomalo Stefan.

Predstava je emotivno jako čista i apsolutno jasna. Kako ste postigli tu jednostavnost da ovako teška tema ne ode u pretjeranu patetiku?

Ja mislim da je pre svega ovo jedan fenomenalan tim, svako je našao svoje mesto u ovoj predstavi. Mislim da dodatno znače i komične scene u ovoj predstavi. Kad ne bi bilo komedije, kad ne bi bilo tog *comic reliefa*, predstava bi previše otišla na dno. Možda bi se dogodila ta patetika, jer ovdje konstantno imamo smenu teških scena, emotivnih i nekih komičnih, pa onda sve vreme publiku drži gore. Mislim, kakva god da se drama radi ili čak tragedija, mora da postoji komedija. Svima nam se desilo da se neko zasmije na sahrani, za neku glupost, a kao ne bi trebalo da se zasmijemo, ali zašto? To je prirodno, to je prirodan osjećaj.

Kažete da ekipa dobro funkcioniše, što se i vidi. Kako su izgledale vaše probe?

Svako je tu predlagao, donosio nešto, davao nešto od sebe. Dolazili bi, radili scene koje su po planu, pa bi onda Damjan rekao kako je on to zamislio i kako želi. Na to bi mi opet nešto ponudili, pa bi on to možda prihvatio i oblikovao. Konstantno je bila neka razmena i iskustava i ideja.

Na kraju, kad se svetla pozornice ugase, a publika zadrži dah, ostaje ono što se ne vidi, iskrenost. Iskrenost u prijateljskom pogledu, u nespretnom pitanju, u smijehu koji probija tugu. „Sjaj zvijezda na plafonu“ podsjeća nas da hrabrost nije uvijek u riječima, nego u tome da ostaneš blizu, čak i kad ne znaš što reći. Možda se baš u toj tišini krije ono najvažnije, a to je da nitko ne mora prolaziti kroz mrak sam.

Ena Gluhaković

PREDSTAVA KOJA NE ZAVRŠAVA SPUŠTANJEM ZASTORA, VEĆ U TIŠINI SVAKOGA OD NAS

Predstava „Sjaj zvezda na plafonu“, nastala prema tekstu švedske autorice Johanne Thydell, a u izvedbi Malog pozorišta „Duško Radović“ iz Beograda, na sceni je otvorila prostor za tišinu – onu tešku, prisutnu, neizgovorivu. Priču o bolesti, o raku, o smrti, ali još više o onome što ostaje kada voljena osoba polako nestaje. O tišini, sjećanju i boli koja ne traži riječi.

U središtu ove duboko potresne drame nalazi se odnos majke i kćeri, jednostavan, ali snažan. Bez patetike, s ogoljenom iskrenošću i emocijama koje ne viču, već režu.

Glumačka izvedba bila je suptilna, nenametljiva, a upravo u toj suzdržanosti ležala je njezina snaga. Mina Nenadović, u ulozi Jene, donijela je slojevit, duboko ljudsku izvedbu djevojčice koja se suočava s majčinom bolešću, ali i vlastitim odrastanjem. Bez velikih gesti, kroz poglede, tišinu i sitne pomake, prenijela je osjećaj izgubljenosti, bijesa i tuge. Režija Damjana Kecojevića vješto je usmjerila glumce da ne igraju tugu, nego da je dišu. Upravo zato su na prvoj čitajućoj probi, kako kažu, svi plakali. A poslije predstave – i publika.

Publika nije bila tek gledatelj, postala je sudionik. Mnogi su u priči prepoznali vlastite gubitke, svoje majke, očeve, vlastite tišine. Tragedija se ovdje ne prikazuje, ona se tiho odmotava. U sceni kada Jena prisluškuje majčin dah nakon kemoterapije, tuga ne dolazi kroz riječi, već kroz šapat, blijedo svjetlo i tišinu koja udara dublje od bilo kakvog glasa ili zvuka. Gluma u tim trenucima postaje iskrena, gotovo bolno stvarna. Publika tada ne gleda predstavu, već svoje strahove, ogoljene i stvarne.

U dvorani se osjećala zbijena, gotovo opipljiva tišina. Težina atmosfere nije dolazila iz riječi, već iz onoga između njih, tiho šmrcaje, zadržani uzdasi, muk koji je odzvanjao jače od bilo kakve glazbe. Emocije nisu bile servirane publici, one su izranjale polako, gotovo nečujno, iz jednostavne scenografije, iz izgovorenih, ali i zamišljenih, prešućenih replika, iz pogleda, pokreta, šutnji. Sve ono što inače brižljivo skrivamo ispod svakodnevice: strah od gubitka, nemoć, kraj koji dolazi prije nego što smo spremni...ovdje je bilo ogoljeno, izloženo bez zaštite. I upravo u toj iskrenosti ležala je snaga ove predstave.

I baš u toj ogoljenosti, u toj sirovosti, dogodila se katarza. Jer, koliko god tematizirala smrt, ova predstava je istovremeno govorila o ljubavi. Onakvoj koja ne prestaje ni kada tijelo posustane. O ljubavi koja ostaje kao posljednji tračak svjetlosti, poput sjaja zvijezda na plafonu u mraku djetinjstva.

Selektor festivala, Irfan Mensur, još je na samom početku najavio da nas čeka predstava koja će nas, kako je rekao, „duboko dotaknuti, ogoliti i pročistiti“, ne otkrivajući pritom o kojoj se predstavi radi. Upozorio je tada, gotovo usput, ali s iskrenošću u glasu: „Ponesite nekoliko papirnih maramica viška – vjerujte, trebat će vam.“ U tom trenutku to je možda zazvučalo kao simpatična opaska, ali nakon izvedbe „Sjaja zvezda na plafonu“, postalo je jasno koliko je bio u pravu. Maramice nisu bile samo korisne, bile su nužne. Baš kao i tišina poslije svega.

Završetak predstave dočekan je u tišini, nitko nije žurio napustiti dvoranu Doma kulture. Kao da bi svaka gesta prekinula nešto sveto. Svjetla su se upalila, ali publika kao da još uvijek pokušava udahnuti. Kad su napokon počeli izlaziti, ljudi su šutjeli. Pogleda uperenih u pod. U mislima negdje drugdje, možda uz neku vlastitu izgubljenu zvijezdu.

„Sjaj zvezda na plafonu“ bila je, bez sumnje, najemotivnija predstava ovogodišnjih Internacionalnih teatarskih susreta u Brčkom. Predstava koja ne završava zadnjom scenom, već traje u svakome tko ju je proživio. U tišini, kroz suze, i s dubokim poštovanjem prema svemu što znači izgubiti, a ipak voljeti.

Sandra Živković

MUZIKA UŽIVO NA SCENI POJAČAVA EMOCIJU SAMOG DOŽIVLJAJA PREDSTAVE

Predstava Mihael Kolhas, u režiji Borisa Liješevića, u potpunosti je opravdala očekivanja brčanske publike, koja je ansambl nakon izvođenja nagradila gromoglasnim aplauzom.

Glumica Milena Vasić istakla je na konferenciji za medije da se reditelj Boris Liješević trenutno nalazi u Rijeci, gdje u subotu ima premijeru, te dodala da bi, kada bi njega pitali zašto je izabrao upravo Mihaela Kolhasa, on sigurno odgovorio da ne zna.

„To je umetnik koji počne od neznanja, od nekog osjećaja da treba da nešto sazna i otkrije. I tako smo radili zapravo i ovu predstavu. Definitivno smo krenuli od situacije s tim šta se nama desi kada u životu doživimo nepravdu. I prosto smo pričali i radili određene situacije, scene, proživljavanja, šta je za nas lično nepravda i koji je to taj trenutak u životu kada treba da kažeš – *sad povlačim ručnu, dosta*, inače odoše kola nazad i ne možemo nikako da se vratimo. A svi smo imali taj momenat i

onda nam je Kolhas bio stvarno jedan lekoviti put istraživanja nekih sopstvenih granica i koliko smo spremni da odbranimo to neko svoje *ja*. Znači, koje su to borbe kojima idemo, a koje su to borbe iz kojih odlazimo jer je borba uzaludna. I mi nismo dali odgovor, a na publici je nekako da zaključi da li je njegova žena umrla uzalud, da li je on dobio svoju pravdu, da li je nešto ostalo od tog njihovoj deci, sa čim nastavljaju da žive. A na kraju vi osetite neki kao *happy end*, pravda je zadovoljena, a čovjek je otišao na giljotinu“, kazala je Vasić.

Dodala je da smo, kada govorimo o ženskim likovima na sceni, navikli da žena mora biti ili proročica, ili veštica, ili svetica, a da njen lik zapravo objedinjuje sve te uloge, samo što je redosljed malo drugačiji.

„Ja sam neko ko bi trebalo da donosi njemu stalno povratak na tu jednu rečenicu – *Oprosti, oprosti, oprosti neprijateljima, čak i kad te mrze*. Samo oprosti, jer nekako sve polazi od nas. Ako mi ne

rešavamo i ne opraštamo sami sebi zbog svega što se desilo, teško ćemo opraštati i drugim ljudima; i onda je to neki ženski princip oprosta, prihvatanja života. E sad, bio je trenutak u predstavi kada on nju više nije čuo. Onda njoj nije preostalo ništa drugo nego da stane uz svog supruga i da mu da punu podršku, vetar u leđa, po bilo koju cijenu. Ona je prosto ubijena, što je skupa cena”, pojasnila je Vasić.

Specifično za ovu predstavu je muzika uživo na sceni, što je u neka davna vremena bio sastavni dio pozorišta. Time je publici dočarana neka druga dimenzija pozorišta i omogućen veći, drugačiji doživljaj predstave.

Kantautor, muzičar Kralj Čačka, rekao je da do sada nije mnogo radio za pozorište, te da je saradnja s Borisom bila pokrenuta na njegovu inicijativu.

“Pročitao sam priču i svidela mi se ta dosta univerzalna tema, jako aktuelna i danas. Tek kasnije upoznajem ostatak ekipe i imam čast da saradujem stvarno sa glumcima od kojih su neki legende, a neki mlade nade. Muzika, kad god je ovako živa, jsete u funkciji dela, odnosno ove predstave, i trebalo je da atmosferski podrži sve što se dešava u dijalogu i u glumačkom izrazu: da pojača emociju, dijalog i glumački izraz. Boris i ja smo jako brzo našli muziku za scene. Najviše vremena sam proveo pišući te dve pesme, Spasi nas od nas, jedan ‘optimističan’ naslov, i druga koja nosi naslov Amnestija.“

Na pitanje da li osjete pojačanu emociju kad uz glumu krene i muzika uživo, Vasić je odgovorila da je imala sreću u Jugoslovenskom narodnom pozorištu radi na mnogim predstavama sa živom muzikom, ali

da je Kralj zaista jedan novi lik koji u predstavi u potpunosti igra zajedno s njima.

„Nikada on ne svira isto, jer on prosto u sceni tuče, prati scenu i ja, dok ležim tu mrtva, svaki put slušam neku drugu numeru. To je jako važno. Boris je jedan reditelj bogatih ideja i mašte, tako da nije samo nekad stvar ni financija, nego kako misliti. To je neprocenjivo za glumca kada se oseti muzika, da diše sa tobom”, istakla je Vasić.

Kompozitor Kralj Čačka naglasio je da je veoma skoncentrisan dok su glumci u dijalogu, te da su sam njihov pokret i govor neka vrsta muzike, dok muzika zapravo služi da podrži scenu i atmosferu. Za ovu muziku dobio je i godišnju nagradu.

„Malo sam kritičan prema nagradama, ali mi je ova značila kao podrška, jer sam prvi put na sceni i to mi je poseban osjećaj, nešto novo iz mene. Dobio sam novi izazov, i izašao iz svoje komfor zone, kantautorske, tako da mi je, naravno, značilo. Drago mi je što to živi, diše i što je u službi cele priče i svega što ova predstava nosi”, dodao je kompozitor.

Milena Vasić kazala je da godišnje nagrade glumcima donose radost jer su na taj način prepoznati od kuće, ali da su i druge nagrade isto tako dobrodošle.

Zaključeno je da je predstava „Mihael Kolhas“ bila sjajna timska igra, što su potvrdile scene na početku i kraju predstave, kao i da je izuzetno dobro što se muzika vraća na scenu, jer time dobija novu dimenziju.

Sanita Jerković-Ibrahimović

